

KIERTOTALOUDEN STARTUP-YRITYKSET VAUHDITTAVAT KESTÄVYYSMUUTOSTA JA UUDISTAVAT TALOUTTA

– mutta onko startup-yritykset huomioitu
innovaatiopolitiikassa?

Esittelemme tässä politiikkasuosituksessa tapoja, joilla kasvuhakuisten kiertotalousyritysten tarpeet saadaan mukaan kestävää kasvua edistävään yhteiskunnalliseen päätöksentekoon. Suosittelemme, että julkisen sektorin organisaatioissa ja erityisesti yrityspalvelukentässä panostetaan kiertotalousosaamiseen ja että lainsäädännössä ja ohjauksessa korostetaan ennakoitavaa ja pitkäjänteistä kestävä kehityksen mukaista päätöksentekoa. Siten julkinen sektori voi tukea kiertotalousliiketoiminnan kehittymistä.

Startup-yritykset ja kestävän kasvun mukaisiin uudistuksiin investoivat yritykset edistävät kiertotalousmurroksen toteutumista ja luovat taloudellista, sosiaalista ja ympäristöarvot huomioivaa hyvinvointia kestäväan yhteiskuntaan. Kiertotalousyrittäjät kokevat tutkimuksemme mukaan kuitenkin olevansa sivussa kiertotalousmurrokseen liittyvästä yhteiskunnallisesta päätöksenteosta, koska kestävyysmuutosta suuntaavaan strategiatyöhön kutsutaan asiantuntijoiksi julkisorganisaatioiden kehitysjohtajia ja suurten yritysten kehitysyksikköjen johtajia.

Haastattelimme *CICAT2025 Kiertotalouden katalyytit: Innovaatioekosysteemeistä liiketoimintaekosysteemeihin* -tutkimushankkeessa 31:tä kiertotalouden startup-yritystä sekä yritysten rahoittajia, asiakkaita ja yritysneuvoja Suomessa vuosina 2020 ja 2021. Tutkimuksemme osoittaa, että Suomessa on monipuolinen kasvava joukko kiertotalouden startup-yrityksiä, joiden innovaatio- ja arvonluontipotentiaali on korkea. Startup-yritykset pyrkivät kansainvälistymään voimallisesti ja tarjoavat teknologioita ja palveluja ratkaisemaan yhä vaativampia asiakas- ja ympäristöongelmia.

Kestävä kiertotalous tarkoittaa luonnonvarojen käytön vähentämistä, materiaali-, energia- ja ravinnekiertojen sulkemista sekä tuotteiden, materiaalien ja resurssien arvon säilyttämistä taloudessa mahdollisimman kauan.

Miten startup-yritykset edistävät kestäväää kasvua?

Kiertotalouden startup-yritykset tarjoavat kestävään liiketoiminnan innovatiivisia tuote- ja palveluratkaisuja eri alojen yrityksille, julkisorganisaatioille ja kuluttajille. Kiertotalouden startup-yritykset luovat asiakkaille uusia kestävään kasvun mukaisia arvonluomisen keinoja.

Startup-yritykset tekevät kiertotalousliiketoimintaa monilla eri toimialoilla, kuten elintarvike- ja rakennusteollisuudessa, liikenteessä ja ohjelmistojen kehittämisessä. Monet ratkaisuista perustuvat olemassa oleviin materiaali- ja sivuvirtoihin ja kierrättämiseen teollisuudessa ja kaupassa. Yritykset toimivat kiertotalouden mukaisesti eli ne pyrkivät vähentämään kulutusta sekä käyttämään ja kierrättämään olemassa olevia materiaaleja ja resursseja yhä uudelleen, mikä muuttaa arvonluonnin logiikkaa perustavanlaatuisesti. Tutkimustemme mukaan kiertotalouden startup-yritykset ovat vahvasti sekä teknologia- että palvelulähtöisiä ja monet yritykset yhdistävät digitaalista liiketoimintaosaamista kiertotalousosaamiseen.

Kiertotalouden startup-yritysten toimialoja

Miten kestäväan kasvuun tähtäävää kiertotalousliiketoimintaa pitää edistää?

Kiertotalous on systeeminen muutos, jossa yritykset ovat keskeisiä muutos-agentteja. Kestäväan kasvuun tähtäävän yrityksen toimintaedellytykset syntyvät kiertotalousekosysteemissä, joissa eri toimijoilla on toisiaan täydentäviä rooleja:

1. Lainsäädäntö luo tuote- ja palvelukehityksen edellytykset yrityksissä, vaikuttaa yksityisen sektorin investointihalukkuuteen ja sijoittajien riskinotto-kykyyn sekä ohjaa kuluttajakäyttäytymistä kestäväan kasvun mukaisesti.
2. Julkiset yrityspalvelu- ja rahoitusorganisaatiot ohjaavat ja tukevat kiertotalousliiketoiminnan syntyä, kasvua ja kansainvälistymistä.
3. Tutkimuslaitokset luovat uutta tietoa ja innovaatioita yhdessä kiertotalousyritysten kanssa.
4. Koulutusorganisaatiot lisäävät kiertotalousosaamista yhteiskunnassa ja luovat osaajia kiertotalousyrityksiin.
5. Kaupungit luovat kiertotalouden toimintaympäristön ja julkisten organisaatioiden kilpailutukset muokkaavat markkinoita kiertotalousyrityksille.

Kiertotalousliiketoiminta luo uusia markkinoita, ja sen edistäminen tuo ratkaisuja ilmastokriisiin, biodiversiteettikatoon, kansantalouden kilpailukykyyn ja työllisyyteen. Julkisen sektorin rooli innovoinnissa on tärkeä. Kiertotalousyrittäjyydestä pitää tehdä houkutteleva uravaihtoehto kaiken ikäisille.

SUOSITUKSET

Kiertotalousyritysten rahoitus ja neuvonta vaatii panostuksia osaamisen kehittämiseen

(TEM, ELY-keskukset, Finnvera, Sitra, Business Finland)

Yritysrahoitus: Kasvuun tähtäävä kiertotalouden yritystoiminta tarvitsee rahoitusmalleja, joissa yhdistyy pitkäjänteinen tuotekehitys ja kokeileva liiketoiminta. Ympäristön ja yhteiskunnan kannalta kestävän yritysrahoituksen kriteerien pitää olla selkeitä. Rahoitus- ja tukikriteereihin on määriteltävä selkeästi taloudelliset, sosiaaliset ja ympäristövaikutukset.

Yritysneuvonta: TE-keskusten yrityspalveluhenkilöstön kiertotalousliiketoimintaan liittyvä suhtautuminen ja osaaminen vaatii koulutuspanostuksia. Kiertotalousyrittäjien on vaikea saada konsultatiivista tukea ja oikeaa tietoa, koska yrityspalvelujen työntekijät saattavat olla asenteellisia ja suhtautuvat väheksyvästi kiertotalouden startup-liiketoimintaan.

Kestävää kasvua edistävän poliittisen päätöksenteon pitää olla ennakoivaa

(Eduskunta, ministeriöt, EU)

Kiertotalouden kokonaisvaltainen sääntely: Tehokas sääntely ja lain-säädäntö kannustavat yrityksiä kehittämään uutta liiketoimintaa ja investoimaan kiertotalouteen Suomessa. Kiertotalouslainsäädäntöä on kehitettävä niin, että tuotteiden ja materiaalien koko elinkaari suunnittelusta kiertoan tulee huomioiduksi. Kiertotalousmarkkinoiden ja asiakaskäyttäytymisen imuvoiman syntyminen edellyttää lainsäädännön ohjausvoimaa.

Selkeä strateginen viestintä kestävyysasioissa: Ministeriöiltä ja poliittisilta päättäjiltä tarvitaan selkeä viesti siitä, mitä yhteiskunnan kestävyysliiketoiminnan liittyvillä strategisilla valinnoilla tarkoitetaan. Monien eri termien käyttö hämäännyttää yrityksissä, kuten esimerkiksi miten hiilineutraalius, resurssitehokkuus, kiertotalous, biodiversiteetti yms. liittyvät toisiinsa ja minkälaisia niihin liittyvät konkreettiset tavoitteet ja valinnat ovat. Edelläkävijäyritykset ovat perillä kestävyysterminologiasta, mutta yritykset, jotka vasta pohtivat kestävyysasioita, hämmentyvät, mikä hidastaa siirtymistä kestävään kiertotalouteen.

Kestävää kasvua edistävän kansallisen ja paikallisen innovaatiopolitiikan pitää olla pitkäjänteistä

(Ministeriöt, Sitra, kunnat, Kuntaliitto)

Pitkäjänteisyys kestävyyspolitiikassa: Pitkäjänteinen kehittäminen ohjelmapohjaisen hallinnollisen kehittämisen lisäksi on välttämätöntä kestävän kiertotalouden edistämisessä. Innovatiivisilla yrityksillä pitää olla yhteiskunnan tavoitteet selvillä jo tutkimus-, suunnittelu- ja kokeilu-vaiheessa, jotta riskinotto ja investoinnit ovat mahdollisia.

Kiertotalouden startup-yritysten MUISTILISTA

Kiertotaloutta vauhdittavan startup-yrityksen liiketoiminta-ajatus – päämääränä ympäristökestävyys

- Asiakkaat jakavat yrittäjän arvomaailman.
- Asiakkaat osallistuvat kokeiluihin.
- Yrittäjällä on kiertotalouden ratkaisuja vauhdittavaa osaamista (digi, materiaali, prosessi, palvelu).
- Yrittäjän kiertotalousratkaisu kohdistuu materiaali- ja energiakulutuksen vähentämiseen, uudelleenkäyttöön, kierrättämiseen tms.
- Yrittäjä on valinnut ekosysteemin, joka kannustaa ja ohjaa kiertotalousratkaisuihin (rahoittajat, yrityshautomot, neuvonantajat, alihankkijat, yhteisöt).
- Edistymisen mittarit huomioivat yritystoiminnan luoman arvon ympäristön, yhteiskunnan ja kestävän taloudenpidon kannalta.
- Onnistumisen mittarit huomioivat planeetan rajat lyhyellä aikavälillä ja yli sukupolvien.

CICAT 2025

CICAT2025 Kiertotalouden katalyytit: Innovaatioekosysteemeistä liiketoimintaekosysteemeihin -tutkimushanke vauhdittaa siirtymistä kestäväan kiertotalouteen ja tukee Suomen tavoitetta olla kiertotalouden johtava maa vuoteen 2025 mennessä. Monialainen hanke tuottaa uutta tietoa kiertotaloutta kiihdyttävistä tekijöistä ja tarjoaa konkreettisia ratkaisuja yrityksille sekä päättäjille muutoksen vauhdittamiseksi. Tutkimusta rahoittaa strategisen tutkimuksen neuvosto, joka toimii Suomen Akatemian yhteydessä.

Helanummi-Cole, Heli, Henttonen, Kaisa, Lehtimäki, Hanna, Piispanen, Ville-Veikko (2022). Cultural entrepreneurship in social innovation: Co-creation in circular economy ventures. *Academy of Management Proceedings*.

YHTEYSTIEDOT

Professori Hanna Lehtimäki
Itä-Suomen yliopisto
+358505732742
hanna.lehtimaki@uef.fi

cicat2025.fi
uefconnect.uef.fi

ISBN: 978-952-61-4513-6